

Az Európai Unió gazdasági joga globális kontextusban

Nagy Csongor István

HVG-Orac, Budapest, 2016.

A monográfia egy merőben újszerű gondolat kísérlet az Európai Unió gazdasági jogának bemutatására, elemzésére és értékelésére. A kötet azon a felismerésen alapul, hogy az Európában belső piac (szabad mozgás) és állami versenykorlátozás problémának nevezett kérdéskör a világ más kereskedelmi (WTO) és föderális rendszereiben is felmerült, így többek között Ausztráliában és az Egyesült Államokban, és ezek a külföldi (tengeren túli) példák, gyakorlatok és tapasztalatok kiváló referenciapontként szolgálnak az uniós jog értékeléséhez és kontextusba helyezéséhez.

A világ legtöbb "föderális piacában" (Ausztrália, EU, India, USA), valamint a nemzetközi kereskedelem globális keretében (WTO), többek között, egy közös van: tiltják, hogy a tagállamok korlátozzák a szabad kereskedelmet/versenyt, és megengedik ezt a számukra abban az esetben, ha a korlátozásra valamilyen helyi legitim cél érdekében kerül sor. Az Európai Unió Bírósága, az ausztrál és az amerikai legfelsőbb bíróság és a WTO Vitarendezési testülete ugyanazokkal a problémákkal szembesül, hasonló, sőt, néha ugyanolyan ügyekben kell döntenie és mégis, ezek a rendszerek mindeddig izoláltan fejlődtek, és nagyon keveset tanultak egymástól.

Érdekes, hogy míg az Európai Unióban részletesen és szigorúan szabályozzák a tagállamok által nyújtott szubvenciókat, az Egyesült Államokban az állami támogatások, főszabály szerint, nem tiltottak, és csak bizonyos kivételes esetekben kifogásolhatók; ezzel szemben a WTO-jog, bár kisebb intenzitással, de tiltja a nemzetközi kereskedelemmel összeegyeztethetetlen állami szubvenciókat és a tagállamok számára egyoldalú beavatkozási lehetőséget is biztosít (kiegyenlítő vám). Az ausztrál föderális piac talán egyik legfontosabb ügyében, a *Cole v Whitfield* ügyben, abból adódott a probléma, hogy az egyik államban jogszerűen befogott homár a másik tagállamban nem felelt meg a helyi szabványoknak (túl kisméretű volt), így értékesítése jogellenes volt. Ugyanaz a probléma, amint amit az EU-ban termékkötött intézkedésnek hívunk, és amellyel olyan klasszikus ügyek foglalkoznak, mint a *Cassis de Dijon*. Ugyancsak szemléletes és érdekes tanulságul szolgál, ha az Európai Bíróság ún. aranyrészvényvel kapcsolatos ítéleteit összevetjük a hasonló kérdést vizsgáló amerikai ügyekkel (hiszen hasonló tényállások és hasonló dilemmák az Atlanti óceán túlsó partján is felmerültek), és látjuk, mennyivel megengedőbb volt az amerikai legfelsőbb bíróság: az Európában jogellenesnek talált ügyek döntő része az Egyesült Államokban minden további nélkül jogszerűnek minősülne.

A fentieknek megfelelően, a monográfia az EU-jog szabad mozgással és szabad versennyel kapcsolatos joganyagát (bíróági gyakorlatát mutatja be) annak globális, vagyis összehasonlító jogi összefüggésrendszerében. Az EU gazdasági jogának ilyen szempontból (monografikus) elemzésére nemcsak hazánkban, de ismereteim szerint külföldön sem került sor.

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOM

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

BEVEZETÉS

1. AZ EU JOG FORRÁSAI, STÁTUSZA ÉS ALKALMAZÁSA
  - 1.1. AZ EU JOG FORRÁSAI, ELSŐDLEGESSÉGE ÉS KÖZVETLEN HATÁLYA/ALKALMAZHATÓSÁGA
    - 1.1.1. Összehasonlító jogi kitekintés
    - 1.1.2. EU-jog forrásai, az EU-jog elsődlegessége és közvetlen hatálya/alkalmazhatósága
    - 1.1.3. Összegzés
  - 1.2. ALAPJOGOK AZ EURÓPAI UNIÓBAN – AZ UNIÓS ALAPJOGI KÖVETELMÉNYEK ALKALMAZÁSA A TAGÁLLAMOKKAL SZEMBEN
    - 1.2.1. Összehasonlító jogi kitekintés
    - 1.2.2. Az uniós alapjogi követelmények alkalmazása a tagállamokkal szemben
    - 1.2.3. Összegzés
  - 1.3. AZ EU-JOG ÉRVÉNYESÜLÉSE - BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSOK AZ EURÓPAI UNIÓBAN
    - 1.3.1. Összehasonlító jogi kitekintés
    - 1.3.2. Bírósági eljárások az Európai Unióban
    - 1.3.3. Összegzés
2. A BELSŐ PIAC
  - 2.1. SZABAD KERESKEDELEM (SZABAD MOZGÁS) ÉS FÖDERÁLIS PIACOK
    - 2.1.1. A probléma mibenléte
    - 2.1.2. Összehasonlító jogi modellek – megközelítési módon
  - 2.2. ÁRUK SZABAD MOZGÁSA
    - 2.4.1. Összehasonlító jogi kitekintés
    - 2.4.2. Az áruk szabad mozgása a belső piacon
    - 2.4.3. Összegzés és értékelés
  - 2.3. SZEMÉLYEK SZABAD MOZGÁSA
    - 2.4.1. Összehasonlító jogi kitekintés
    - 2.4.2. A személyek szabad mozgása a belső piacon
    - 2.4.3. Összegzés és értékelés
  - 2.4. A SZOLGÁLTATÁSOK SZABAD MOZGÁSA ÉS A LETELEPEDÉS SZABADSÁGA
    - 2.4.1. Összehasonlító jogi kitekintés
    - 2.4.2. A szolgáltatások szabad mozgása és a letelepedés szabadsága a belső piacon
    - 2.4.3. Összegzés és értékelés
  - 2.5. TŐKE SZABAD MOZGÁSA
    - 2.5.1. Összehasonlító jogi kitekintés
    - 2.5.2. A tőke szabad mozgása a belső piacon
    - 2.5.3. Összegzés és értékelés
3. VERSENYJOG ÉS VERSENYPOLITIKA

- 3.1. A VERSENYKORLÁTOZÁS MINT A SZABAD-KERESKEDELEM AKADÁLYA
- 3.2. A VERSENYJOG ÉS VERSENYPOLITIKA TEMATIKUS EGYSÉGEI
- 3.3. VERSENYKORLÁTOZÁSOK JOGA (ANTITRÖSZT JOG)
  - 3.3.1. A vállalkozási magatartás és az állami aktus elhatárolása
  - 3.3.2. Területi hatály
  - 3.3.3. Tagállamközi kereskedelem érintettsége
  - 3.3.4. A vállalkozásokra vonatkozó versenyszabályok
- 3.4. A VÁLLALKOZÁSOKRA VONATKOZÓ VERSENYSZABÁLYOKNAK A TAGÁLLAMOKRA TÖRTÉNŐ ALKALMAZÁSA
  - 3.4.1. Összehasonlító jogi kitekintés
  - 3.4.2. EU-jog
  - 3.4.3. Összegzés
- 3.5. LIBERALIZÁCIÓS VERSENYJOG (PIACNYITÁS)
  - 3.5.1. Összehasonlító jogi kitekintés
  - 3.5.2. Piacnyitás az Európai Unióban
  - 3.5.3. Összegzés
- 3.6. KÖZSZOLGÁLTATÁSOK, ÁLTALÁNOS GAZDASÁGI ÉRDEKŰ SZOLGÁLTATÁSOK
  - 3.6.1. Összehasonlító jogi kitekintés
  - 3.6.2. Közszolgáltatások, általános gazdasági érdekű szolgáltatások az Európai Unióban
  - 3.6.3. Egyetemes szolgáltatás
  - 3.6.4. Összegzés
- 3.7. ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK
  - 3.7.1. Összehasonlító jogi kitekintés
  - 3.7.2. Állami támogatások az Európai Unióban
  - 3.7.3. Összegzés

TÁRGYMUTATÓ